

INNOVATSIOON HINDAMISES JA ÕPPEKAVA ARENDUSES

Maret Õunpuu

30. juuni 2010

Uued tuuled? Kas ikka on?

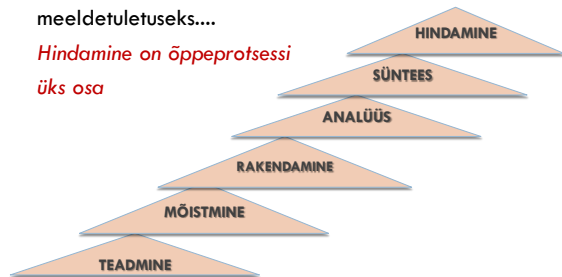
- Kutseõppeasutustes üle mindud moodulipõhisele õppele
- Olulised on väljundid (omandatud kompetents)!
- Saavutatud väljundi hindamine omab järjest olulisemat rolli

Bloomi taksonoomia

meeldetuletuseks....

Hindamine on õppeprotsessi üks osa

Maret Õunpuu

- TEADMINE - faktide leidmine, meeldetuletamine (tunne ära, tuletameelde, määratle, märgista, uuri, näita...)

- MÕISTMINE - arusaamine (tõlgi, seleta, kirjelda, sõnasta ümber)
- RAKENDAMINE - kasutamine teises/uues situatsioonis (kasuta, lahenda, eksperimenteeri, prognoosi)
- ANALÜÜS - seoste näitamine: terviku lahutamine koostisosadeks (ühenda, seosta, erista, klassifitseeri, korralda, grupeeri, võrdle, järjestaja, korras, liigita)
- SÜNTEES - osade kokkupanek tervikuks (konstrueeri, kombineeri, formuleeri, komponeeri, esita hüpoteesi)
- HINDAMINE - otsuste tegemine (väärtusta, järelda, kritiseeri, reasta, otsusta)

Bloomi (täpsustatud) taksonoomia koos õpiverbidega
Need õpiverbid/tegusõnad on meeldetuletuseks....

Maret Õunpuu

Õmbluserialade RÕK

- 1) rõivaõmblemine (inglise keeles *Clothing sewing*)
- 2) rätsepatöö (inglise keeles *Tailoring*)
- 3) õmblusmeister (inglise keeles *Supervisor*)

Kutseõppe maht

- (1) Rõivaõmblemise õppekava kutseõppe maht on 80 õppenädalat, millest praktika moodustab vähemalt 20 õppenädalat.
- (2) Rätsepatöö õppekava kõ maht on 80 õn, millest praktika moodustab vähemalt 20 õn
- (3) Õmblusmeistri õppekava kõ maht on 60 õn, millest praktika moodustab vähemalt 15 õn

Õpiväljund

- Õpiväljundid on kirjeldus sellest, mida õppija peaks teadma, mõistma ja/või oskama teha

õppimisperioodi lõpus

Õpiväljundid

- Kirjeldus õppimise tulemusel saavutatavatest
  - Teadmistest ja mõistmisest
  - Oskustest ja vilumustest
  - Hoiakutest, väärtustest
- saab demonstreerida ja hinnata
- saab kirjeldada/kirjeldatase nii õppekava, mooduleid kui aineid

Õpiväljundite kolm osa

1. Mida õppija teeb õpitu demonstreerimiseks
2. Demonstreerimise kontekst (juhendamine, lisainfo hulk, kiirus jne)
3. **Kui hästi peab õppija õpitud demonstreerima**

Millised ohud, takistused võivad olla

- Eesti õppimis-õpetamiskultuurile võõras – nõuab paradigmuuutust – uut moodi lähenemist
- Kogu tähelepanu sõnastamisele, **vähe tähelepanu sellele, mis õppeprotsessis seeläbi muutub**
- Oht kalduda liigsesse õpiväljundite kesksesse mõtlemisse
  - ▣ Sisend ja protsess on tähtis!
  - ▣ Kõik ei ole täpselt hinnatav!
- Milliseid muutusi on vaja meie õppetöös ja kas neid ikka on vaja – meetodid, võimalused, hindamine jne
- **Teemade ring mooduli sees sageli väga lai**

Näide – mitteeristav hindamine

Õpiväljund: Õppija on võimeline kujundama etteantud teksti põhjal ja valitud kliendigrupile reklaammaterjale

Hindamiskriteeriumid

- Teksti sisuline ja vormiline selgus
- Reklaamis kasutatud värvide sobiv kombineerimine
- Reklaami kujunduse atraktiivsus
- Reklaami atraktiivsus kliendigrupile
- Vastavus etteantud teksti informatsioonile
- **Hindamismeetod:** Praktiline töö. Õppija koostab ühel A4 leheküljel esitatud tootetuvustuse põhjal A2 formaadis reklaamplakati,

Harjutus – teie õppekavast

- Õpiväljundid- teadmised, oskused ja hoiakud, mille omandatust peab õppija olema võimeline demonstreerima.
  - ▣ *Õppija valdab esmaseid meetodeid andmete töötlemiseks ning omab teadmisi analüüsitulemuste tõlgendamiseks ja korrektseks esitlemiseks.*
- Hindamismeetod on viis, kuidas õppija peab demonstreerima õpiväljundi omandatust. ???
- Hindamiskriteeriumid on õpiväljunditest detailsemad kirjeldused, milliseid õpiväljundeid mis tasemel ja määral peab õppija konkreetse hindamismeetodi kaudu demonstreerima. ???

Rühmatöö

- **Õpiväljundite** paigutamine õppeaega
- Vaadake üle kogu õppekava õpiväljundid
- Jagage õpiväljundid kursuste kaupa - 1.k+2.k+3.k
- Sõnastage moodulite õpiväljundid
- rühmatöö/ 5 rühma - arutus ja tulemuste esitamine teistele
- suur paber+markerid + 30 min+30 min

13.45 – 15.15

- Hindamine
- Õppeaastasse planeeritud hindamised ja tegelikult toimunud hindamised - koond kodutöödest

- Eesmärgid
- Meetodid
- Hindamisviisid
- Sisu

Koond kodutöödest

Väljanappeid seminariks saabunud analüüsides

Tagasiside - Millised olid õpiväljundid selle õppeaasta moodulites? Millist hindamist viisite läbi nii moodulites kui ka kokkuvõttes?

- Reeglina kujunes mooduli hinne:
  - * õppeprotsessi hinnetest (tunnitööd, rümatööd, õpilase areng);
  - * arvestuslikest hinnetest (kontrolltööd, põhimõistete testid vmt);
  - * õpilase iseseisva töö (10 tundi ühe õppenädala kohta) hindest.

- Hindamine jäi suures osas samaks, kuna juba varasemas õppekavas oli hindamine protsessi- ja õpilase arengut arvestav, samuti õpilase iseseisva töö hindamine.

Hindamisel kasutatakse nn. protsessi hindamist, mis sisaldasid väiksemaid **erinevaid tööülesandeid** nii lõikeõpetuses, tehnoloogias kui tootesõlmede töötlemises, positiivsed hinded annavad **õiguse pääseda arvestustöölle**.

Näiteks: Seeliku töötlemise arvestus-mooduli lõputöö. Õpetaja koostas tööjuhendi, mis koosnes kolmest osast, lõikeõpetus-õppija joonistas vastavalt materjalile soovitusliku moejoonise, vastavalt mõõtudele konstrueeris lõike, modelleeris tehnoloogia osas koostas õmblemise järjekorra (ülesanne anti ka koduseks iseseisvaks tööks) ja praktilise tööna õmbles seeliku

Mooduli töö koondhinde panemine valmistas kõige rohkem probleeme, sest osaoskuste hinde väärtuse kaal tekitas vaidlusi ja lahti kirjutamist vajavad hinde väärtused, millisel juhul 3;4;5.

Kirjeldaige **hindamiskriteeriume**, mis olid nendes moodulites kasutusel. Kas olid midagi, milles hätta jäite või mille tulemustega te rahul ei olnud?

Näide rõivaõmblemise õppekavast: Materjalõpetuse moodul (2 õn)

Moodul lõpeb hindega. Mooduli hinne kujuneb:

- * õppeprotsessi hinnetest (tunnitööd, rümatööd);
- * arvestuslikest hinnetest (kontrolltööd, põhimõistete test);
- * õpilase iseseisva töö hindest.

Hinnatakse:

- * tekstiilkiudude tundmist ja määramist;
- * kanga parema ja pahema poole määramist;
- * lõime ja koelõnga suuna määramist;
- * kanga omaduste tundmist;
- * kangaste sortimendi tundmist;
- * kanga siduse määramist;
- * õmblustarvikute ja niitide tundmist;
- * tekstiilmaterjalide hooldusmärkide tundmist.

Iseseisva tööna koostada erinevatest kanga näidistest õpimapp.

Hindamine

19

Miks muuta hindamist?

- Tähtsustada seda osa hindamisest, mis on suunatud õpilase toetamisele
- Siduda hindamisega ka üldpädevused (nt õpipädevus) ja läbivad teemad
- Kuidas õppimist hinnata ja kuidas õpilane lõpetab õppekava alusel toimuva õppe - on õppekava loomulik osa

Tingimused

- Muutused hindamises ei tohi kaasa tuua heale õpetajale täiendavat ajakulu

Hindamise eesmärk on
toetada õppija õppimist

Kaks hindamise funktsiooni

- **õpitulemuste hindamine** (assessment of learning)
- **kujundav hindamine** ehk õppimise protsessi toetav hindamine (assessment for learning) – *kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid, käitumist, antakse tagasisidet seniste tulemuste ja vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed*

Hindamismeetod

- **Hindamismeetod viitab viisile, kuidas õpiväljundite saavutamist** hinnatakse (kirjalik või suuline eksam, projektitöö, presentatsioon jne).
- Seega tuleb hindamismeetodi valikul lähtuda **õpiväljunditest, mille saavutamist soovitakse** hinnata

Hindamismeetodeid

Töö jälgimine, vaatlus – otse töökohal, simuleeritud keskkonnas, rollimängud, videosalvestused

Töö tulemuste hindamine – tooted, esemed, dokumendid

Intervjuu – suuline küsitlus, käitumuslik intervjuu

Kirjalik küsitlus

Enesehindamine – töökogemuse kirjeldus ja analüüs

Teiste hinnang – tööandja, kolleeg, klient

Juhtumi kirjeldused

Portfoolio

???? Diskussioonist ???

- Jooksev hindamine - peaks olema, hinne distsiplineerib?
- Mis juhtub - kui me ei pane kogu aeg hindeid, anname hinnanguid, omad märgid, õpilane teab, mis ta oskas hästi, mida ta peaks lõpuks oskama
- Mida mooduli lõpus kui tervikut peaks hindama - õpilane teab seda. Enne õppima asumist, siduma oma teemad, mis moodulis läbitakse,
- ? Hindame lõpuks mooduli ühe hindegaga -

???? Diskussioonist ???

- Mismoodi vanematele tagasiside - nad ei tea lapse hindeid? /on toimunud kujundav hindamine, mille tulemusel ei ole hinnet numbrilisena... Kui e-koolis midagi pole..
- Kas õpilased on valmis moodulihindamiseks/õppimiseks? Kujundavaks hindamiseks?
- Kas kellelgi on jooksvate hinneteta kogemusi?
- Kas õpilane saab praktikale kaasa hinnete lehe või oskuste kirjelduse?

???? Diskussioonist ???

- MIS ON OLULISEM - KAS SEE MIDA ÕPILANE OSKAB, TEAB VÕI SEE, MIS HINDE TA SAAB?
- Koolil ei ole soovi hinnata ilma vahehinneteta
- Õppijad ja vanemad ei ole huvitatud ilma vahehinneteta õppimisest

15.30 – 17.00

HINDAMINE ON TAGASISIDE ANDMINE

HEA
TAGASISIDE

≠

POSITIIVNE

=

VILJAKAS

+

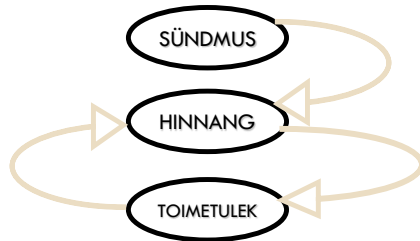
SAAJAL SÄILIB SOOV
TEHA
JA TAHE TEGEVUSE
ARENDAISEKS

-

> LIIGA RASKE
> TÄHTSUSETU
"nii kena"

Maret Öunpuu

Saavutus sõltub hinnangust!

Hinnagu aluseks on enesehinnang - me hindame oma võimalust toime tulla.

Mida?

Määratleme, mida hinnatakse:

Hindame õpiväljundite saavutatust - **saavutatuse faasi**, mitte teadmiste omandatuse mahtu protsentides (hindamisskaalad);

hindamismeetodid ja -kriteeriumid on õppijatele avalikud enne õppetöö algust;

Kuidas?

- Hindamismeetodeid ja -kriteeriume kavandatakse tavaliselt koos, kusjuures hindamismeetod ei pruugi tingimata olla esimene.
- Hindamiskriteeriumitest alustades saab detailsemalt küsida, mida täpselt me hinnata tahame ja alles siis vastata küsimusele, kuidas.

Hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteeriumid on detailsed kirjeldused, Milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis tasemel ja ulatuses, tingimustel, millise aja jooksul, millisel kujul jne peab õppija konkreetse hindamismeetodi kaudu demonstreerima

Mida detailsemad on hindamiskriteeriumid, seda täpsem on hindamine, samas on suure hulga kriteeriumite jälgimine hindamisel väga raske, näiteks suulise eksami puhul isegi võimatu.

Hindamiskriteeriumeid koostades lähtume moodulist kui tervikust

Õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid on nagu üks tervikpilt kaugemalt ja lähemalt vaadates – esimesed on üldisemad, teised on konkreetsemad, kuid sisu on sama

Põhimõtteliselt on võimalik hindamiskriteeriumite järgi õpiväljundeid "tagasi tuletada"

Terviklik lähenemine eeldab, et hindamismeetodit koos kriteeriumitega ei kirjutata igale õpiväljundile eraldi, vaid vaadatakse, mida ja kuidas saab kombineerida.

See hoiab oluliselt kokku ka hindamisele/kontrollimisele kuluvat aega.

Saab ka ära tunda, millise teema ja tasemega on tegemist.

Lävend - näide

- Teksti sisuline ja vormiline selgus
- Reklaamis kasutatud värvide sobiv kombineerimine
- Reklaami kujunduse atraktiivsus
- Reklaami atraktiivsus kliendigrupile
- Vastavus etteantud teksti informatsioonile

Hindekriteeriumid ....

3 – rahuldav

3

- tekst on sisult ja vormilt kooskõlas reklaamile esitatud nõuetega;
- vormistus **üldjoontes** nõuetekohane ja korrektne
- Valitud värvid sobilikud standardreklaamile
- Reklaam on kujundatud atraktiivselt **kuid veidi ebakindlalt**;
- Reklaam on valitud klientidele huvipakkuv;
- teemakäsitus **üldjoontes** loogiline, ent seosed kohati lünklikud;

5

- tekst on sisult ja vormilt kooskõlas reklaamile esitatud nõuetega;
- vormistus nõuetekohane ja korrektne
- Valitud värvid sobilikud konkreetsele reklaamile
- Reklaam on kujundatud atraktiivselt
- Reklaam on valitud klientidele huvipakkuv;
- Teemakäsitus loogiline
- Reklaam sisaldab "ahhaaa-efekti" - on leidlik

Rühmatöö 2

- Ettepanekud uue õppeaasta 2010/11 hindamiseks
- Vaadake koos üle 2.kursuse õpiväljundid
- Planeerige 2.kursuse moodulite hindamised
- kirjeldage ühte võimalikku hindamist – etteantud mooduli põhjal
- *Valminud tööd vahetame teiste rühmadega - vajalik koopiategemise võimalus/ A4 paberid*
- 30 min
- Rühmatööde kokkuvõtte ja esitlused – 30 min

Teie analüüsides

- Terviku hindamise komponentide osakaal hinde kujunemisel
- kuidas hinnata hoiakuid ja õppiija arengut
- milliseid ülesandeid planeerida iseseisvaks tööks ja nende tulemuslikkuse hindamine
- millisel kujul oleksid hindamiskriteeriumid kõige otstarbekamad ja hindamise seisukohalt objektiivsed.

Probleem ???

Probleemid tekkisid ka juhtudel kui õppiija mingil põhjusel ei saanud osaleda arvestuslikul hindamisel siis kuidas leida aeg, koht, et vajalik arvestustöö sooritada.

Kasutati – konsultatsioonide ajad, viimane õppeaasta nädal, järelvastamiste aeg...

MÕ - Kui kasutada mooduli hindamisel õpiväljundite saavutamise hindamist, kogu mooduli jooksul ju omandatakse midagi, midagi saab selgeks, valmis, miski on omandatud - siis jääb järjest väiksem osatähtsus nõ arvestuslikule hindamisele

Tagasiside - Mooduli lõputöö juhend Joonistada jope moejoonis

- Konstrueerida etteantud mõõtudega lõige ja modelleerida tegumoele
- Koostada tehnoloogilise töötlemise järjestus
- Teostad praktiline töö jope luku vahetus

Hindamine toimus erinevates tööloikudes 5-palli süsteemis:

- Lõikeõpetuse hinnatakse (kehaosa vastavust mõõtudele; varruka lõike vastavust käeaugukaarega, moejoonise lugemise oskust, modelleerimise loogilisust ja teostatavust) hinde osakaal 20%
- Tehnoloogias (õpitu seostamise oskust, tehnoloogia teostatavust, loogilisust, skeemide õigsust ja täpsust) hinde osakaal 20%
- Praktiline töö (luku asetust eesääre suhtes, tehnoloogia valikut, õmbluste täpsust ja kvaliteeti, lõppviimistlust) hinde osakaal 60%
- Mooduli töö hinde kujundamisel arvestatakse hoiakut, suhtumist, mis võib hinde väärtust kas tõsta või langetada.

Kuidas siis ikkagi?

- **Arvesta teema/mooduli mahuga. Tihti ilmneb hindamiskriteeriumeid** kirjutades, et õpiväljundid on “üle planeeritud”, st etteantud tundide hulgaga pole võimalik õpiväljunditest tulenevaid hindamiskriteeriumeid täita.
- Vähenda ja kohenda õpiväljundeid!
- Hindamiskriteeriumeid kirjutades **mõtle paralleelselt hindamismeetoditele ja kirjuta kriteeriumid lahti meetodite juurde.**
- Sisuliselt hindamisele lähenedes avastadki suure hulga uusi hindamismeetodeid!!!

Töö hindamiskriteeriumitega

- Hindamiskriteeriumeid kirjutades **alusta kindlasti lävendist** – tasemest, mille ületamisel on kursus sooritatud ja vajalik osa õpiväljunditest omandatud.
- Teistpidi alustades võib “lävepakk jääda liiga madalaks”, st mooduli läbinud (hinde “3” saanud) ei ole omandanud kõiki olulisi õpiväljundeid.
- **Nt kirjaliku töö puhul määratle sisuliste eelduste kõrval ka vormilised nõuded, nt kui palju allikaid peaks olema loetud ja kasutatud**, kui pikk peaks olema essee, kursusetöö jne.

Vajadusel määrata hindamiskriteeriumite kaal kokkuvõtvalt hindest - ????

- On ju loomulik, et osa aspekte on olulisemad kui teised ja seepärast peaks hindamiskriteeriumite protsentuaalne osakaal olema vähemalt suuremate tööde puhul selgelt sõnastatud.

17.15 – 18.30

Kompetentsid

- Kompetentsid on tegevuste kirjeldused.
- Tegevuste kirjeldused sisaldavad oskusi, teadmisi, hoiakuid, võimeid.
- Kompetentsid avalduvad käitumises.
- Kompetentsid on mõõdetavad.
- Kompetentse kirjeldatakse skaalal.

Peter Druckeri arvates on peamised väljakutsed inimesele järgmised:

- tulla toime kiiruse ja muutlikkusega
- olla paindlik
- tulla toime vastuoludega
- omada põhimõtteid orienteerumiseks selles maailmas

Uued kompetentsid...

- selge visioon, pühendumus, moraalne küpsus, usaldatavus ja julgus

Võtmekompetentsideks võiksid olla

- **paindlikkus** – paradigmade paindlik vahetamine
- **enesetundmine** – võime ja soov vaadata sissepoole
- väärtustel põhineva **visiooni** olemasolu
- **terviku** nägemise ja sünteesi võime
- **avatus** erinevustele
- **sõltumatus**, massist eristumine, kahtlemine kõiges
- asjade laiemale konteksti asetamine, **eemalt vaatamine**

Põhikompetentsid RÕK-s

- Ainevaldkonnaülesed põhikompetentsid:
  - ▣ Väärtuskompetents
  - ▣ Õpikompetents
  - ▣ Suhtlemiskompetents
  - ▣ Ettevõtlikkuskompetents
  - ▣ Tehnoloogiline kompetents
- Need kompetentsid on määratletud õpiväljunditena (õpitulemustena)

Mõtteid...

- *Ilma väärikuseta on motivatsioon ohtlik, ilma motivatsioonita on võimed impotentsed, ilma võimeteta on mõistmine piiratud, ilma mõistmiseta on teadmised mõttetu ja teadmisteta on kogemus pime.*
- Edukaks koostöök on oluline leida endale partneriteks inimesi, kelle teadmised ja kogemused erinevad kardinaalselt teie teadmistest ja kogemustest – see loob eeldused innovatsiooniks ja loovuseks.

Kus on teie õpilased?

- TIPPSPETSIALISTID
- JUHID
- MEISTRID
- **SELLID**
- ÕIPIOSID

Mis siis aitab õppijat?

- Õppijad on kõige enam motiveeritud õppima seda, mis aitab neil vastata elus esile kerkinud küsimustele ja leida lahendusi probleemidele.
- Õppijat aitab, kui **õpitav on talle arusaadav**, st see haakub ta eelteadmise, mõistmise võimega ja ootustega.

Õppimise põhitõdesid arvestab õpetaja, kui ta

keskendub õppija õppimise toetamisele

- mõistab, et **ta** ei ole õppija ainus õppimise allikas, vaid õppija õpib ka paljudes teistes situatsioonides;
- teadvustab, et ka kõige paremini planeeritud õppeprotsess ei ole lõplik, st õppijad vajavad pidevat õppimise jätkamist. Toetab ka õppimishoiakuid ja õpetab õppimisoskusi;
- keskendub õppijate huvidele, küsimustele ja probleemidele ning aitab neile õpitava teema kaudu lahendusi leida;
- õpetab nii, et see on õppijatele jõukohane ja pakub võimalust omandada uusi teadmisi ning oskusi.

- Õpieesmäärke sõnastatakse õppija-, mitte õpetajakeskselt
- sest õppeprotsessi eesmärgiks ei ole, et midagi õpetatakse, vaid et midagi õpitakse.

Enesehinnang

- Enesehinnang on kõikide asjade mõõt.
- Enesehinnang on suhtumine sellesse, mida ma endast tean.
- Enesehinnang on tulemus edutundest ja kiitusest, mida jagab välismaailm.

***

Emotsionaalset andekust arendades on võimalik ennast paremini tundma õppida ja jõuda positiivsema enesehinnanguni ning seeläbi suuremate saavutusteni.

Tulevase töö tegemiseks vajalikud omadused

- Enesekontroll, usaldusväärsus, kohusetundlikkus ja vastutus oma tegude eest, kohanemisvõime ja paindlikkus ning ka innovaatus - on Golemani järgi eneseregulatsiooni kompetentsid
- Need on seotud otseselt oma tugevate külgede tundmisega

- <http://vota.archimedes.ee/hindajale/terviklik-hindamine.html>
- <http://koolielu.edu.ee/hindamismudelid/?tegevus=budel&avid=95>

Edu ja tänan tähelepanu eest!